

Guben, 25.07.2024

Offener Brief

des Bürgerbeirates im Projekt
„Gemeinsam stärker! Gemeinsame Krisenbewältigung in der deutsch-polnischen Grenzregion“

Sehr geehrter Herr Bundeskanzler Scholz,
sehr geehrter Herr Premier Tusk,
sehr geehrter Herr Minister Prof. Dr. Lauterbach,
sehr geehrte Frau Ministerin Leszczyna,
sehr geehrter Herr Ministerpräsident Dr. Woidke,
sehr geehrter Herr Marschall Jabłoński,
sehr geehrter Herr Wojewode Cebula,

Mit Einführung der Europäischen Patientenmobilitätsrichtlinie im Oktober 2013 bezogen auf die in der Republik Polen versicherten Menschen gab es in der Euroregion Spree-Neiße-Bober (Euroregion) sowie in der Doppelstadt Guben-Gubin vielfältige Aktivitäten, um eine grenzüberschreitende Gesundheitsversorgung zu ermöglichen und um die Aufgaben in diesem Bereich der Daseinsvorsorge gemeinsam zu bewältigen. Dabei stand und steht die schrittweise Angleichung der Lebensbedingungen für die im Grenzraum lebenden Menschen im Fokus.

List otwarty

Rady Obywatelskiej w ramach projektu
"Razem silniejsi! Wspólne zarządzanie kryzysowe na polsko-niemieckim pograniczu"

Szanowny Pan Premier Donald Tusk,
szanowny Pan Kanclerz Olaf Scholz,
szanowna Pani Minister Izabela Leszczyna,
szanowny Pan Minister prof. dr Karl Lauterbach,
szanowny Pan Marszałek Marcin Jabłoński,
szanowny Pan Wojewoda Marek Cebula,
szanowny Pan Premier dr Dietmar Woidke,

Wraz z wprowadzeniem w październiku 2013 roku Europejskiej Dyrektywy o Mobilności Pacjentów, w odniesieniu do osób ubezpieczonych na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, w Euroregionie Sprewa-Nysa-Bóbr (Euroregion) oraz w dwumieście Guben-Gubin podjęto szereg działań mających na celu umożliwienie transgranicznej opieki zdrowotnej oraz wspólne zarządzanie zadaniami w tym obszarze usług użyteczności publicznej. W tym kontekście szczególna uwaga poświęcana jest stopniowej harmonizacji warunków życia mieszkańców pogranicza.

Die plötzliche, vorübergehende Schließung der Grenze zwischen Polen und Deutschland während der Corona-Pandemie im Jahr 2020 stellte auch die Gesundheitsversorgung in der Doppelstadt Guben- Gubin, hier v.a. im Gubener Krankenhaus, dem Naëmi-Wilke-Stift, vor krisenbedingte, außerordentlich hohe Herausforderungen.

Dank der Flexibilität und Einsatzbereitschaft insbesondere durch die polnischen Grenzpendler im Gesundheitsbereich konnte diese bedrohliche Situation gemeistert werden.

Folgerichtig und dankenswerterweise ist die **Euroregion Spree-Neiße-Bober Teil des Projektes „Gemeinsam stärker! Gemeinsame Krisenbewältigung in der deutsch-polnischen Grenzregion“** geworden. Mit Unterstützung der Robert-Bosch-Stiftung treffen sich seit September 2023 Bürgerinnen und Bürger der Euroregion zu Bürgerdialogen. Zur Vor- und Nachbereitung dieser Dialogveranstaltungen, an denen u.a. auch nach dem Zufallsprinzip ausgewählte Personen aus Polen und Deutschland mitwirken, wurde ein Bürgerbeirat berufen.

Im **3. Bürgerdialog** wurden in der **Diskussionsgruppe Gesundheit** die Inhalte der vorangegangenen Veranstaltungen zur **Fragestellung**: *„Wie soll die grenzüberschreitende medizinische Versorgung unserer Grenzregion zukünftig gestaltet und gesichert werden?“* so verdichtet, dass die Weiterentwicklung von Antworten, zu erarbeitenden Konzepten und Projekten mit jeweils praxisrelevanten Umsetzungsschritten nicht ohne klare Aussagen zu politischen Zielsetzungen sowie die Anpassung rechtlicher und ökonomischer Rahmenbedingungen möglich ist.

Daher hat sich der Bürgerbeirat in seiner Sitzung am 27. Juni 2024 dazu entschlossen, diesen offenen Brief an Sie als politische Verantwortungsträger und an Sie als in den Fragen der Daseinsvorsorge im Gesundheitsbereich sachlich Zuständige zu richten.

Wir sehen es als dringend erforderlich an, dass von der Bevölkerung auf beiden Seiten der Grenze

Nagel, tymczasowe zamknięcie granicy między Polską a Niemcami podczas pandemii koronawirusa w 2020 roku stanowiło także dla opieki zdrowotnej w dwumieście Guben-Gubin, zwłaszcza dla szpitala Naëmi-Wilke-Stift w Guben, niezwykle wyzwanie wynikające z sytuacji kryzysowej.

Dzięki elastyczności i zaangażowaniu polskich pracowników transgranicznych, w szczególności w sektorze opieki zdrowotnej, udało się przewyciężyć tę trudną sytuację.

W konsekwencji **Euroregion Spree-Nysa-Bóbr** stał się częścią projektu **"Razem silniejsi! Wspólne zarządzanie kryzysowe na polsko-niemieckim pograniczu"**. Dzięki wsparciu Fundacji Roberta Boscha, mieszkańcy euroregionu mają możliwość spotkania podczas dialogów obywatelskich, które odbywają się od września 2023 roku. Powołana została Rada Obywatelska, która przygotowuje i monitoruje powyższe wydarzenia, w których uczestniczą między innymi osoby wybrane losowo z Polski i Niemiec.

Podczas **III Dialogu Obywatelskiego** grupa ds. **zdrowia** stwierdziła tak dużą koncentrację zagadnień z poprzednich wydarzeń wokół pytania: *"W jaki sposób należy zorganizować i zabezpieczyć transgraniczną opiekę medyczną na naszym pograniczu na przyszłość?"*, że próba sformułowania odpowiedzi, opracowania koncepcji i projektów wraz z planem praktycznego wdrożenia nie jest możliwa bez jasnego określenia celów politycznych oraz dostosowania warunków prawnych i ekonomicznych.

Członkowie Rady Obywatelskiej na posiedzeniu w dniu 27 czerwca 2024 roku postanowili skierować niniejszy list otwarty do Państwa, czyli reprezentantów politycznych oraz osób odpowiedzialnych za sprawy leżące w interesie ogółu w sektorze opieki zdrowotnej.

Dostrzegamy pilną potrzebę zapewnienia dostępu do usług opieki zdrowotnej dla ludności po obu stronach

gesundheitliche Versorgungsleistungen jederzeit gleichermaßen in Anspruch genommen werden können.

Gerade vor dem Hintergrund des Krisengeschehens innerhalb der Jahre 2020 bis 2022 zeigt sich, wie wichtig es ist, wenn abgestimmte Konzepte und Maßnahmen langfristig entwickelt werden und im Krisenfall praxisnah zur Anwendung kommen könnten.

Unabhängig davon, sind sowohl im Notfall als auch im regelhaften Versorgungsfall die Ressourcen und Strukturen auf beiden Seiten der Grenze, insbesondere in der Doppelstadt Guben-Gubin mit dem Naëmi-Wilke-Stift, in der Lausitz Klinik in Forst (Lausitz) und im Hinblick der sich im Aufbau befindlichen medizinischen Universität Lausitz – Carl Thiem in Cottbus ergänzungsfähig und ergänzungsbedürftig. Vorhandene Infrastruktur kann besser ausgelastet und effizienter genutzt werden, Fachpersonal in Pflege, Medizin und in therapeutischen Berufen muss zu attraktiven Bedingungen zum Aufbau eines grenzüberschreitenden Versorgungsnetzes gewonnen werden.

Aus Sicht der Bürger ist es möglich, notwendig und wirtschaftlich sinnvoll, Wartezeiten abzubauen, Fahrzeiten zu verkürzen und Versorgungslücken zu schließen.

Um eine bedarfsgerechte medizinische Versorgung zu gewährleisten, erwarten wir von den Regierungen und den Kostenträgern auf deutscher und polnischer Seite:

- Kostenregulierungsprobleme und andere bürokratische Hindernisse, die die reibungslose Inanspruchnahme von Gesundheitsdienstleistungen über Grenzen hinweg hemmen, zeitnah spürbar abzubauen.
- Um den grenzüberschreitenden Zugang zur Gesundheitsversorgung zu vereinfachen, müssen das deutsche und polnische Krankenversicherungssystem durchlässiger gestaltet werden.
- Die Kostenträger beider Seiten sind aufgefordert, Gesundheitsdienstleistungen jeder Art für in der Grenzregion lebende Menschen im

graniczy, z których będzie możliwość skorzystania w każdym momencie w równym stopniu.

Szczególnie w kontekście kryzysu lat 2020-2022 jasne stało się, jak ważne jest opracowanie skoordynowanych koncepcji i działań długoterminowych, które można wdrożyć w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej.

Niezależnie od powyższego, zarówno dla reagowania w nagłych wypadkach, jak i w ramach świadczenia regularnej opieki zdrowotnej, należy polepszać zasoby i struktury po obu stronach granicy, w szczególności w dwumieście Guben-Gubin wraz ze szpitalem Naëmi-Wilke-Stift, w Klinice Łużyckiej w Forst (Lausitz) oraz w aktualnie tworzonemu Łużyckim Uniwersytecie Medycznym - Carl Thiem w Cottbus. Istniejącą infrastrukturę można lepiej i wydajniej wykorzystywać, a wyspecjalizowany personel pielęgniarski, medyczny i terapeutyczny musi być rekrutowany na atrakcyjnych warunkach w celu stworzenia transgranicznej sieci opieki.

Z punktu widzenia obywateli możliwe, konieczne i ekonomicznie uzasadnione jest skrócenie czasu oczekiwania na usługi, czasu dojazdu i zlikwidowanie luk w usługach.

Oczekujemy, że rządy i organizacje finansujące zarówno po stronie niemieckiej, jak i polskiej zapewnią opiekę medyczną zgodnie z zapotrzebowaniem:

- Problemy związane z regulacją kosztów i inne przeszkody biurokratyczne, które utrudniają płynne korzystanie z usług opieki zdrowotnej ponad granicami, powinny zostać zauważalnie zmniejszone w odpowiednio krótkim czasie.
- W celu uproszczenia transgranicznego dostępu do opieki zdrowotnej, niemieckie i polskie systemy ubezpieczeń zdrowotnych powinny zostać uelastycznione.
- Wzywa się płatników obu krajów do uznania wszelkiego rodzaju usług opieki zdrowotnej świadczonych na rzecz mieszkańców

jeweils anderen Land anzuerkennen und die Kostenerstattung bürokratisch zu ermöglichen.

- Ausgehend von den Erfahrungen mit der Anwendung der Europäischen Patientemobilitätsrichtlinie ist in der Grenzregion die beiderseitige Zugänglichkeit für medizinische Regelleistungen zu erweitern.
- Von den Regierungen erwarten wir einen über die Möglichkeiten der Kostenträger hinausgehenden Finanzierungsbedarf zu verhandeln und auszugleichen bzw. Wege dahin zu ebnen.

Mit der hier nicht abschließenden Auflistung von Anregungen und Problembenennungen verbinden wir den Hinweis und die Hoffnung, dass durch den freien Zugang zu gesundheitlichen Versicherungsleistungen für die Bewohner unserer deutsch-polnischen Grenzregion sich die Lebensbedingungen auf beiden Seiten spürbar verbessern werden. Der möglicherweise anfangs entstehende zusätzliche Aufwand ist eine sinnvolle und kostengünstige Investition in die Zukunft, weil er auch die Attraktivität für die grenznahen Wirtschaftsräume deutlich erhöht.

Die Bürgerinnen und Bürger in der Euroregion leben mit großer Selbstverständlichkeit den europäischen Gedanken. Sie wollen mit gleicher Selbstverständlichkeit auch jeweils an einer als gemeinsam verstandenen Daseinsvorsorge im jeweils anderen Land teilhaben.

Die bisherigen Projekte in unserer Euroregion, insbesondere des Naemi-Wilke-Stifts und der Stadt Gubin, zur grenzüberschreitenden Gesundheitsversorgung halten wir dahingehend und unter Berücksichtigung, dass es in der polnischen Hälfte der Doppelstadt kein Krankenhaus gibt, für wegweisend, richtig und notwendig. Sie benötigen jedoch gesicherte Rahmenbedingungen, um eine nachhaltige und allgemeine Wirksamkeit zu entfalten.

Am **15. Oktober 2024** wird der nächste deutsch – polnische Bürgerdialog stattfinden. In dessen Vorbereitung wünschen wir uns, dass von Ihrer Seite Anregungen, Hinweise und konstruktive Vorschläge unterbreitet werden.

pogranicza w drugim kraju oraz do ułatwienia zwrotu kosztów i minimalizacji biurokracji.

- W oparciu o doświadczenia związane ze stosowaniem europejskiej dyrektywy w sprawie mobilności pacjentów, należy zwiększyć wzajemną dostępność standardowych usług medycznych w regionie przygranicznym.
- Oczekujemy, że rządy wynegocjują i zrekompensują wymagania finansowe, które przekraczają możliwości instytucji finansujących lub utworzą drogę do tego.

Mając na uwadze tę nadal otwartą listę sugestii i problemów, pragniemy przekazać refleksję oraz wyrazić nadzieję, że swobodny dostęp do świadczeń zdrowotnych dla mieszkańców naszego polsko-niemieckiego regionu przygranicznego wyraźnie poprawi standard życia po obu stronach granicy. Dodatkowe koszty, które mogą się początkowo pojawić, stanowią rozsądną i opłacalną inwestycją w przyszłość, ponieważ znacznie podniosą atrakcyjność obszaru gospodarczego w obszarze przygranicznym.

Mieszkańki i mieszkańcy euroregionu realizują idee integracji europejskiej w sposób całkowicie naturalny. Z taką samą oczywistością pragną uczestniczyć w pojmowanym jako wspólny systemie usług publicznych dostępnym w drugim kraju.

Uważamy, że wspólne projekty zrealizowane w naszym Euroregionie, w szczególności przez Fundację Naemi-Wilke-Stift i miasto Gubin, dotyczące transgranicznej opieki zdrowotnej, są pionierskie, adekwatne i potrzebne, biorąc pod uwagę fakt, że w polskiej części dwumiasta nie ma szpitala. Wymagają one jednak bezpiecznych ram w celu osiągnięcia trwałego i powszechnego efektu.

Kolejny Polsko-Niemiecki Dialog Obywatelski odbędzie się **15 października 2024** roku. W ramach przygotowań do tego dialogu chcielibyśmy otrzymać od Państwa sugestie, komentarze i konstruktywne propozycje. Jeśli mogą Państwo przekazać kontakty do właściwych osób do

Wenn Sie hilfreiche Ansprechpartner für unseren Dialog entsenden können, wäre das ein sehr konstruktiver Schritt, um unseren Anliegen politische und fachliche Aufmerksamkeit zu gewähren.

Der aktuelle Koalitionsvertrag der Bundesregierung sieht auf Seite 108 im grenzüberschreitenden Kontext drei konkrete Möglichkeiten vor, um die Zusammenarbeit in Grenzräumen zu verbessern, u.a. mittels sog. **Experimentierklauseln**. Daher wäre es wichtig darzulegen, wie sich bspw. die Anwendung solcher Klauseln positiv auf die Reduzierung der o.g. Barrieren im Gesundheitswesen auswirken können.

Wir sind gespannt und freuen uns auf Ihre Unterstützung!

Gottfried Hain,

Sprecher des deutsch-polnischen
Bürgerbeirats für den Gesundheitsbereich/
Rzecznik ds. sektora zdrowia
Polsko-Niemieckiej Rady Obywatelskiej

Carsten Jacob,

Geschäftsführer der Euroregion Spree-Neiße-Bober e.V./
Dyrektor Euroregionu Spree-Neiße-Bober e.V.

naszego dialogu obywatelskiego, byłby to bardzo konstruktywny krok w kierunku zapewnienia, że nasza inicjatywa zasłużyła na polityczną oraz merytoryczną uwagę.

Obecna umowa koalicyjna Rządu Federalnego Niemiec przewiduje na stronie 108 trzy konkretne możliwości w kontekście transgranicznym w celu poprawy współpracy w obszarach przygranicznych, w tym za pomocą tzw. **klausul eksperymentalnych**. Dlatego ważne byłoby wyjaśnienie, w jaki sposób zastosowanie takich klauzul mogłoby mieć pozytywny wpływ na przykład na zmniejszenie wspomnianych barier w sektorze opieki zdrowotnej.

Cieszymy się na odpowiedź oraz Państwa wsparcie!

Anna Chinalska,

stellv. Vorsitzende des Sejmiku der Wojewodschaft Lubuskie Mitglied des deutsch-polnischen Bürgerbeirates /
Wiceprzewodnicząca Sejmiku Województwa Lubuskiego, członkini Polsko-Niemieckiej Rady Obywatelskiej

EUROREGION
SPREE-NEISSE-BOBER
SPREWA-NYSA-BÓBR

